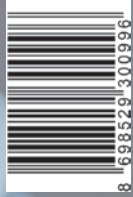

MARTNİSAN2021

 PERYÖN
TÜRKİYE İNSAN YÖNETİMİ DERNEĞİ

“İş dünyası”na yeni rakip:
İş uzayı

Pandemi motokuryeliği patlattı, İSG unutuldu

PANDEMİ SÜRECİNDE E-TİCARET HACMİNİN ARTMASI VE UZAKTAN ÇALIŞMA SEBEBİYLE EVRAK GÖNDERİMİNİN DE EVLERDEN EVLERE GERÇEKLEŞMESİ SEBEBİYLE MOTOKURYELERİN İŞ YÜKÜ ARTTI. DAHA FAZLA SAYIDA MOTOKURYENİN SİRKÜLASYONDA OLMASI İSTİHDAM AÇISINDAN İYİ BİR GELİŞME OLARAK GÖRÜLEBİLİR. ANCAK BU SEKTÖRDE ÇALIŞANLARIN GENELDE KAYIT DIŞI VE SOSYAL GÜVENCESİZ GÖREV YAPMALARI MESLEKİ SORUNLARIN GİDEREK BÜYÜMESİNE NEDEN OLUYOR.

Kentleri moto kuryeler sardı. Pandemi sebebiyle artan e-ticaret motokurye ve kargo sektörlerinin hızla gelişmesine ve istihdamın da aynı hızla artmasına neden oldu. Sahibinden.com ve jooble gibi e-ilan sitelerinde her gün yaklaşık 1500 moto kurye ilanı açık pozisyon olarak

yayımda. Bu ihtiyacı motosiklet sektörünün artan satış rakamları da destekliyor. TÜİK satış verilerine göre; Ocak ayında 10 bin 499, Şubat ayında ise 12 bin 517 motosiklet satışı gerçekleşti. Böylece 2021'in ilk iki ayında 23 bin 16 adet motosiklet yollara çıktı. Bu rakamlar, geçen

yıla göre motosiklet satışlarının yüzde 60 arttığı anlamına geliyor. Sektör pandemi yüzünden hızla büyürken moto kuryelerin mevcut sorunları da artıyor. Güvencesiz çalışma ve trafikte can güvenliği bu sorunların başında geliyor. Motokuryeler, pandemiyle beraber iş yükünün iki kat arttığını söylüyor.

"KADINLAR MOTOKURYE SEKTÖRÜNE ADETA YENİ BİR SOLUK GETİRDİ"

Mağazadan tüketiciye hızlı teslimat hizmetiyle sektöre giriş yapan Aras Holding bünyesindeki Jetizz'deki çalışanların yüzde 40'ı kadın. Çağrı merkezinden yönetim kadrosuna her kademedeki kadınların istihdamına olanak tanıdıklarını dile getiren Aras Holding Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Elif İnci Aras, kadın kurye çalışan sayısını artırarak, bu mesleğin erkek mesleği olduğu algısını kırdıklarını söyledi. Pandemide pek çok sektör zor durumda kalırken kargo talebinin arttığını kaydeden Aras şunları aktardı: "Kadın kurye sayısında da büyük bir artış oldu. Bu sektörde kadınlar genellikle büro

elemanı olarak çalışıyordu. Ancak artan iş gücü talebinin de etkisiyle bu süreçte sahada daha fazla yer almaya başladılar. Öncü olanlar bu işi yapabildiğini kanıtlayınca çekinceler azaldı ve başkaları da kurye olarak çalışmak için başvurdu."

"CAN GÜVENLİĞİ EN BÜYÜK SORUN"

Tüm Anadolu Motosikletli Kuryeler Federasyonu Başkanı Çağdaş Yavuz, pandeminin başından Nisan 2021'e dek bilgileri dahilinde 203 can kaybı yaşandığını söylüyor. Yavuz, Türkiye'de yaklaşık 900 bin civarında motokuryenin faaliyetinde bulunduğunu ve bunların yalnızca 100 bininin kayıtlı olduğunu vurguluyor.

"MESLEKİ YETERLİK BELGESİ BİR ZORUNLULUK OLMALI"

Motosikletli Kuryeler Derneği Başkanı Mustafa Özdemir, motosikletli kuryeler için mesleki yeterlilik belgesi çıkardıklarını ancak bu belgenin şu an bir hükmünün olmadığını söylüyor. Özdemir, belgenin, ancak motokuryeliğin tehlikeli meslek sınıfına alınması halinde zorunluluk olacağını belirtiyor.

Nuri Ersan

Dönüşen Adam İş Sağlığı ve İş Güvenliği Kurucu Başkanı
Kıdemli İş Sağlığı, İş Güvenliği Danışmanı/Koçu

Motokuryelerin can güvenliği için sekiz adım

Pandemi döneminde en az 200 kuryemiz hayatını kaybetti. Hayat boyu yaşanan felçler, boyun ve bel bölgesinde omurga kırıkları ve ciddi beyin travmaları ile yaşamına devam etmek zorunda olanlara dair rakamlar maalesef net değil. Bazı sorunlar tesis içinde bazıları ise şehir içinde ve karayollarında meydana geliyor. Bir de buna bu alanları düzenleyen mevzuat sorunu ekleniyor. Bu alandaki eylemler, davalar, hak talepleri, bizim alanımızı idare eden 6331 sayılı iş sağlığı ve iş güvenliği yasası

ile değil Karayolları Trafik Yönetmeliği kapsamında ele alındığı için yaptırım ve kusurun paylaşılması açısından çeşitli zayıflıklar da soruna eşlik ediyor. Bu konuda bazı adımlar atılabilir:

1. Eğitim

Kuryelere güvenliklerinin her şeyin önünde olduğunu anlatan ve genel ve özel iş güvenliği eğitimlerinin eksiksiz verilmesi gerekiyor.

2. İşe alım

Kuryeler için kanunen şart olmasa da kurumların kurye adaylarının psikomotor yeteneklerini ölçerek işe alım yapması, sürüş tekniklerinin incelenmesi ve geri bildirim verilmesi gibi eylemler yerinde olacaktır.

3. Kişisel koruyucu donanımların eksiksiz kullanımı

Koruyucu kask ve diğer ekipmanın "şirket tarafından" seçimi titizlikle yapılmalı.

4. Hız kontrolü

Kuryeler çok düşük hızlarda bile çok vahim kazalar yaşayabiliyorlar. O yüzden hız, motor özelliklerinin kullanımı, trafik kurallarına riayet ve sürücü risk puanlarının düzenli tutulması daha iyi bir hakimiyet sağlayabilir.

5. Rota riskleri

Rotalar ve kazalarla ilgili detaylı bir kaza-kök neden analizi yapılarak sonuçları tüm kuryelerle ve ilk amirleriyle paylaşılabilir.

6. Altın kurallar ile disiplin, sıfır tolerans alanlarının belirlenmesi

Kurumlar yukarıda anılan başta hız, sürüş esnasında cep telefonu kullanımı, ters yönlere girmek, kask ve diğer kritik kişisel koruyucu donanımın kullanılması konularında olmak üzere disiplin konusunda çok daha kararlı olmalıdır.

7. Müşteri ilişkileri, sosyal paydaşların taraftarlığının alınması

Müşteriler ve sosyal paydaşlarla kuryelerin can güvenliği için bazı yeni önem ve prensipler çerçevesinde "Tam zamanında teslim" baskısını hafifletecek önlemler alınmalı.

8. Performans yönetimi ve kaynakların tahsisi

Kuryelerin baz maaşları hesaplanırken, km bazlı ya da paket, sipariş bazlı eklentileri ile diğer performans göstergeleri hazırlanırken çok dikkatli olunması gerekiyor. Kaynak tahsisi, kurye ve motor sayısı yine güvenlik ve yoğunluk gözetilerek bir risk değerlendirme ile birlikte hesaplanmalıdır.

"UYGULAMALARDAKİ PUANLAMA SİSTEMİ BASKI YARATYOR"

Motosikletli Kuryeler Derneği Genel Sekreteri Ergün Pedük, pandemi başladığından beri evrak taşıma yükünün yüzde 40 arttığını söylüyor. Sokağa çıkma yasakları yeniden başlayınca mesailerinin de arttığını belirten Pedük ayrıca e-ticaret uygulamalarında motokuryelere puanlara göre prim verildiğini hatırlatarak bunun baskı yarattığını söylüyor.

"KADIN MOTOKURYE SAYISI ARTTI"

Antalya Motosikletli Kuryeler Derneği Başkanı Nihat Özdemir, koronavirüs nedeniyle motosikletli kuryelere ihtiyacın artarak talebin üç katına çıktığını söylüyor. Talebi karşılamak için zorlandıklarını belirten Özdemir, bu süreçte kadınların da motokurye olarak çalışmaya başladığını belirtiyor. Antalya'da yaklaşık 35 kadın moto kurye görev alıyor.

MOTOKURYELERİN TEMEL MESLEKİ SORUNLARI

sıkıntısı, trafikte zorbalık ve mobbing konularında sıkıntı yaşıyor.

- Moto kuryeler iş güvenliği olmaksızın çalışıyor. Kayıt dışılık ve sosyal güvencesizlik nedeniyle motokuryeler olası kaza durumlarında, tedavi süreçleri ve maluliyet hakları da dahil olmak üzere mesleki haklardan faydalanamıyorlar.

- Alışveriş, market ve yemek sitelerinden verilen siparişlerin ardından kuryelerin puanlanması motokuryeler için stres ve gerilim yaratıyor. Daha hızlı olma telaşıyla daha fazla kaza riskiyle karşı karşıya kalıyorlar.

- Motokuryelerin çoğu herhangi bir sendika ya da mesleki örgütlenme içinde bulunmuyor.

- Sektör çalışanları, motokuryeliğin tehlikeli meslekler sınıfına alınmasını istiyorlar.

- Pandemi sürecinde moto kuryeliğe başlayanların arasında atanamamış öğretmenler, iş bulamayan mühendisler veya salgın sebebiyle iş yerleri kapanan farklı meslek gruplarından çalışanlar bulunuyor.

- Her gün yüzlerce insanla temas eden motokuryeler, salgında yüksek risk grubundalar. Buna rağmen aşılama önceliğine sahip değiller.

- Motokuryeler en çok; teslimatta süre